

VNO-NCW gooit ouderwets met modder

De directeur van werkgeversorganisatie VNO-NCW-West wil dat provinciale subsidies aan milieuorganisaties worden stopgezet. Hij is boos, omdat de Milieufederatie Zuid-Holland bij de Raad van State bezwaar heeft aangetekend tegen de aanleg van de A4 Midden-Delfland. Gaan bedrijven en milieuorganisaties weer ouderwets moddergooien zoals in het verleden of zoeken zij samen naar breed gedragen duurzaamheidsoplossingen?

De relatie tussen milieuorganisaties en bedrijfsleven is veranderd. Vroeger leefden zij ieder in hun eigen wereld. Ze spraken elkaars taal niet, hanteerden wederzijdse vijandbeelden en stonden tegenover elkaar als in een bokswedstrijd. Er werden klappen uitgedeeld. De een kon alleen winnen ten koste van de ander. Samen winnen was onmogelijk. Tegenwoordig stappen steeds meer organisaties uit die boksring. Er ontwikkelt zich een nieuw speelveld. Maatschappelijke organisaties en bedrijven werken nu vaak met elkaar samen, in plaats van tegen elkaar in. Dit is ook in het belang van de overheid. Effectief beleid vraagt om samenwerking tussen publieke, private en maatschappelijke spelers. De huidige samenleving is immers complex. Niemand heeft nog de wijsheid in pacht. Door coproductie van beleid ontstaat bovendien draagvlak voor oplossingen die de regionale economie verduurzamen. Het Project Mainportontwikkeling Rotterdam is een goed voorbeeld van deze nieuwe manier van werken.

Ook de Milieufederatie hecht aan constructieve samenwerking. Zij kruipt uit de koker van 'enge' milieubelangen. Zij heeft oog voor het integreren en verbinden van milieu met andere beleidsopgaven en –belangen. Zij claimt 'milieu' niet langer als haar exclusieve domein en ziet dat duurzaamheid ook in de hoofden en harten zit van veel ondernemers. Zelfs VNO-NCW-voorman Bernard Wientjes, toch niet bekend als groene voorloper, zegt: "nog niet zo lang geleden stonden de groene lobby en het bedrijfsleven regelmatig lijnrecht tegenover elkaar. Maar die houding kunnen wij ons niet meer permitteren."

Verbroken modernisering

Temidden van dit nieuw elan ligt de baksteen van het dossier A4-Midden-Delfland zwaar op de maag. Het A4 dossier is sinds 1952 een slepende kwestie. Om het conflict vlot te trekken, werden alle partijen samengebracht in een adviescommissie (IODS). Het doel daarvan was om een consensus te 'bouwen' rond de inpassing van de weg en een aantal flankerende kwaliteitsprojecten om het gebied een impuls te geven. Er vonden in het IODS stevige discussies en harde onderhandelingen plaats. Daar is niets op tegen, zolang de wil om er samen uit te komen maar richtsnoer blijft. Het IODS was in beginsel een voorbeeld van 'modern' beleid. Marktpartijen, maatschappelijke organisaties en lokale overheden werden niet in een traditionele rol geduwd van consument van provinciaal/nationaal beleid, maar traden op als coproducent. Zij krégen meer sturingsmogelijkheden en námen de verantwoordelijkheid om een eenmaal bereikt resultaat aan de eigen achterban uit te leggen en te verdedigen. Helaas liep het anders ...

Maatschappelijke organisaties zoals de Milieufederatie werden niet betrokken bij de invulling van de kwaliteitsprojecten, ook al schrijft het IODS convenant voor dat *alle* partijen inbreng moeten hebben. Het tussentijds veranderen van spelregels is dodelijk voor ieder

beleidsproces. Zo'n 'procesfout' brengt ernstige schade toe aan moeizaam opgebouwde vertrouwensrelaties tussen partijen met verschillende opvattingen. Wij werden als Milieufederatie in september 2010 geconfronteerd met een bestuurlijke overeenkomst waar wij part noch deel aan hadden gehad. Bovendien werd meegedeeld, dat die overeenkomst al de volgende dag door Rijk, lokale overheden en provincie zou worden ondertekend. Wij waren buitenspel gezet. De mogelijkheid om samen met anderen sturing te geven, was verdwenen. De logische consequentie was om dan uit het A4 overleg te stappen. Sturing kunnen geven en verantwoordelijkheid willen nemen, zijn immers twee zijden van één medaille.

Wij stapten niet alleen uit het A4 overleg, maar ook náár de Raad van State om juridisch bezwaar aan te tekenen tegen het tracébesluit. Dit kan voor niemand van de betrokkenen als een verrassing zijn gekomen. Er waren rond de aanleg van de A4 altijd twee schaakborden. Het IODS hield zich bezig met ruimtelijke inpassing van en flankerende kwaliteitsprojecten voor de weg, maar het nut en de noodzaak van de weg zelf stonden niet ter discussie. Aan die spelregel heeft de Milieufederatie zich binnen het IODS gehouden, maar zonder daarmee het recht te verspelen om buiten het IODS de aanleg van de A4 te bestrijden. Ook met juridische middelen.

Geen modder maar dialoog

VNO-NCW-West mag het met de Milieufederatie oneens zijn. Dat hoeft een zakelijke dialoog ook niet persé in de weg te staan. Anders wordt het, als men zich ouderwets ingraaft in een schuttersputje en van daaruit met modder gooit. Dat draait de klok terug. De directeur van VNO-NCW-West probeert zijn gelijk te halen door een vertekend en ouderwets beeld van milieuorganisaties neer te zetten. Zo 'lezen' wij zijn oproep om de provinciale subsidies voor organisaties als de Milieufederatie aan de kaak te stellen. Maar wij zullen niet met modder teruggooien. Terugkeren naar energievretende bokswedstrijden kunnen we ons, conform de woorden van VNO-NCW voorzitter Wientjes, niet permitteren. Dat ondermijnt slechts de effectiviteit van de beleid(uitvoering). Wie schiet daar iets mee op? Niemand! Ook de ondernemers van Zuid-Holland niet.

Dit artikel begon met de vaststelling dat oude tegenstellingen tussen bedrijfsleven en milieuorganisaties verdwijnen en plaatsmaken voor nieuwe samenwerkingsvormen. We eindigen met een nuancering: die vernieuwing vindt niet over de volle breedte plaats. Niet iedereen doet mee. Er tekent zich een nieuwe polariteit af: niet milieuorganisaties en bedrijven staan tegenover elkaar, maar voorlopers en achterblijvers. Sommige organisaties houden star vast aan (de vijandbeelden uit) het verleden; anderen zijn flexibel en willen door participatie en samenwerking een duurzame toekomst creëren. De Milieufederatie kiest liefst samen met bedrijven voor het laatste.

Fred van Lemmen, directeur a.i. Milieufederatie Zuid-Holland
Rob Schröder, voorzitter Milieufederatie Zuid-Holland